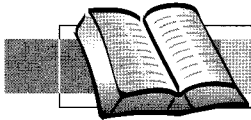

De Saambinder

KERKELIJK WEEKBLAD DER GEREFORMEERDE GEMEENTEN

Meditatie

In het licht van de Hervorming

En wij hebben het profetische woord dat zeer vast is, en gij doet wel dat gij daarop acht hebt, als op een licht schijnende in een duistere plaats, totdat de dag aanlichte en de Morgenster opga in uw harten.

2 Petrus 1:19

Het is een goede zaak dat wij in deze dagen ons bezinnen op de betekenis van de Hervorming. We vinden haar samengevat in de woorden van onze overdenking: *een licht schijnende in een duistere plaats.*

Eigenlijk staat er: een plaats die vuil of donker is. Daar wordt de wereld mee bedoeld. Eenmaal was zij een plaats van zuiverheid en licht, een plaats van heerlijke gemeenschap tussen God en de mens. Maar helaas, wij hebben de duisternis liever gehad dan het licht. Wij hebben ons in Adam van God losgescheurd. Nu is het donker in de wereld en in ons hart. Leerden wij dat zien bij het licht van de Heilige Geest? O hoe blind is toch de mens voor zijn ellende! Niet alleen de wereldse mens, maar juist ook de godsdienstige mens! Volgens de Roomse leer was de mens wel zwak en hulpbehoevend, maar niet totaal verdorven. Wel ziek, maar toch niet dood.

In de Hervorming wordt het opnieuw verstaan: "Er is niemand rechtvaardig, ook niet één; er is niemand die verstandig is, er is niemand die God zoekt; allen zijn zij afgeweken, tezamen zijn zij onnut geworden..." (Rom. 3:10-12). Maar nu het wonder: in de duisternis van die gevallen mensenwereld heeft God het licht ontstoken. Het is gaan schijnen in de moederbelofte. Het is opgegaan in de velden van Efratha. Het openbaart de soevereine

liefde Gods, "met welke ons bezocht heeft de Opgang uit de hoogte" (Lukas 1:78). O wat een wonder voor een volk dat gezeten is in de schaduwen des doods en dat verdiend heeft rechtvaardig om te moeten komen!

Denk maar eens aan Maarten Luther. Hoe donker is het in zijn hart geweest! Hij is de weg van plichtsbetrachting gegaan tot het uiterste toe. Wat overbleef, was een uitgewerkte zondaar, een verloren mensenkind. Toen is het licht gevallen op Sions betalende Borg, Die met Luther wilde ruilen. Onbevattelijk wonder van genade! Luther heeft ervan gezegd: "Het was me alsof ik door een geopende poort het Paradijs mocht binnengaan..." Een grote dag was voor hem aangebroken, maar niet alleen voor hem. Ook voor Gods Kerk op aarde! Het was de dageraad van de Hervorming. Gods woord ging weer schijnen op de kandelaar.

Nu is dat woord ons toebetrouwd. Dat *profetische woord dat zeer vast is*. Het woord waarin de duisternis van ons bestaan wordt blootgelegd, en waarin de heerlijkheid van Christus ons tegenstraalt. Hoort u wat Petrus zegt? *En gij doet wel dat gij daarop acht hebt...!* Het is het middel tot de zaligheid. Het is Gods eigen stem. "Ontwaakt gij die slaapt en staat op uit de doden, en Christus zal over u lichten!"

Luistert nu de mens? Ziet hij nu het licht? Ach nee, hij is zo blind en doof.

Hij wil er niet van weten. Hij kan het niet verstaan.... Totdat de Heere in zijn leven komt met Zijn ontdekkend licht! Wat is dat nodig voor ons allemaal! Dan gaat het licht schijnen in een duistere plaats. Dan leren wij God kennen in Zijn vlekkeloze heiligheid en onszelf in onze diepe verlorenheid en strafwaardigheid.

Dan gaan wij acht nemen op het profetische woord, zoals we dat van Lydia lezen. Dan wordt het ons roepen: "Is er nog een middel om die welverdiende straf te ontgaan en wederom tot genade te komen?" O wonder van ontferming, als dan de Zon der gerechtigheid opgaat in ons leven! Als de Heere Jezus gaat blinken door de tralies van Zijn Woord! Wat een blijdschap kan dat geven! Dan lijkt het wel alsof het nooit meer donker wordt. De praktijk is echter zo anders. Gods kind gaat het inleven dat zijn hart duister is en duister blijft. Het loopt steeds lager af. En God kan van Zijn recht geen afstand doen. Dan wordt het met de dichter: "Uw doen is rein, Uw vonnis gans rechtvaardig!"

Zalig als dan Christus tussenbeide treedt! Als Hij Zich wegschenkt aan het hart en de vrede met God gesmaakt mag worden. Vrede door het bloed des

Inhoud

Meditatie: In het licht van de Hervorming	1
De vriend van Luther (1)	2
Commentaar: Met blindheid geslagen	4
Momenten uit de gereformeerde eredienst (6)	5
Boekennieuws	7
Kerknieuws	7
Berichten	7
Preekbeurten	8

DE SAAMBINDER
Kerkelijk weekblad
der Gereformeerde Gemeenten.

Uitgave ten bate van de Emerituskas.

Hoofdredacteur: ds. A. Moerkerken.

Bijdragen van medewerkers en boeken ter recensie aan:

ds. A. Moerkerken,
Händelstraat 1,
2901 JC Capelle aan den IJssel,
tel. 010-4472388, fax 010-4472263.

Redacteur: ds. G.J. van Aalst.
Molendijk 136, 3286 BK Klaaswaal
tel. 0186-576990, fax 0186-575105

Kerkelijk nieuws en berichten aan:

redactie-secretaris: J.J. Verhage
Kloosplantsoen 131,
2985 SC Ridderkerk
tel. 0180-420865, fax 0180-423583

Administratie en betalingen van
abonnements, adreswijzigingen,
predikbeurten en beroepingswerk aan:

De Saambinder - abonnements,
Postbus 608, 3440 AP Woerden,
tel. 0348-489900, fax 0348-483599.
Postbankno. voor abonn. gelden: 64327.
email: kbgg@cbgg.nl

Alle **advertenties** aan:

Administratie van De Saambinder:
J. Honkoop, Jan Willem Frisohof 53,
2517 LA 's-Gravenhage,
tel. 070-3514465, fax 070-3512718.
Postbankno. 256686.
email: saambinder-adv@klikSAFE.nl

Advertenties € 0,50,- per mm.
Familieberichten
€ 0,40,- per mm.
Deze prijzen zijn excl. 19% btw.

Advertenties dienen uiterlijk donderdag
in bezit van de administratie te zijn.

Rouwadvertenties tot uiterlijk
maandagmorgen 9 uur.

Correspondentie-adres
Noord-Amerika:

Mr. Clarence Bleeker
1233 Leffingwell Av, N.E.,
Grand Rapids, Michigan,
U.S.A. 49505.

Abonnementsprijs bij vooruitbetaling:
voor Nederland: € 11,- per halfjaar
(te betalen per 1 april en 1 oktober)
voor het buitenland, per jaar:
Europa € 56,-
Canada \$ 98,-
Amerika \$ 85,-

De redactie kan niet aansprakelijk
worden gesteld voor de inhoud van de
advertenties en de ter recensie
aangeboden boeken.

kruises. Vrede die alle verstand te
boven gaat.

Dan gaat de hemel trekken. Dan wordt
de reisstaf opgenomen. *Totdat de dag
aanlichte...!* De dag van Christus'
wederkomst. De dag van het oordeel,
maar ook de dag van de bruiloft.
"Totdat de dag aanlichte" *en de
Morgenster opga in uw harten!* Die
Morgenster is Christus Zelf. Zegt Hij
het niet in het laatste hoofdstuk van de
Bijbel: "Ik ben ... de blinkende
Morgenster" (Openb. 22:16).

Waarom nu de Morgenster? Omdat die
ster gaat schijnen vlak voor het aan-
breken van de dageraad. De morgen-
ster weerkaatst het licht van de zon
voordat zij opgekomen is. Die morgen-
ster kan alleen gezien worden
onder een bepaalde blik, met een geoef-
end oog. Maar als zij gezien mag wor-
den, geeft dat de zekerheid: nu is de
dag nabij!

Verstaat u de betekenis? Om straks
zonder verschrikken te kunnen ver-
schijnen voor de rechterstoel van
Christus, zullen we Hem hier moeten
leren kennen als onze Borg en
Middelaar. En dan gaat het om een
bevindelijke kennis, gewerkt door de
Heilige Geest. Een zien van Christus

met een oog des geloofs, door God
geschonken. Er staat dan ook dat die
Morgenster moet opgaan *in uw harten*.
De noodzaak van die innerlijke doorle-
ving is opnieuw benadrukt in de
Reformatie. Wij kunnen met niet min-
der toe vandaag! De Heere beware ons
bij de schriftuurlijk-bevindelijke waar-
heid, zoals die onder ons van ouds
gepredikt is. Neem dan acht op het
profetisch woord! De dag is reeds
nabij gekomen, die alles openbaart wat
in het duister is geschied. Voor allen
die zich verhard hebben, zal dat een
vreselijke dag zijn. Voor al Gods kin-
deren zal het een heerlijke dag zijn. Ze
staan er nog voor. De pelgrimsreis is
nog niet ten einde. *Maar wij hebben
het profetische woord dat zeer vast is*.
"Uw woord is een lamp voor mijn
voet, een licht op mijn pad...!" En die
dag zal eenmaal aanbreken. Misschien
duurt het niet eens zo lang meer.
Gelukkig zijn ze die met Guido de
Brès mogen instemmen: "Daarom ver-
wachten wij die dag met een groot ver-
langen om ten volle te genieten de
beloften Gods in Jezus Christus, onze
Heere!"

Lethbridge,

ds. C. Sonneveld

De vriend van Luther

(1)

Eerste kennismaking

Daar stond hij dan, 21 jaar oud nog
maar. Een jonge man met een smal
gezicht, een Griekse neus en een hoog
voorhoofd. Een beetje met zijn figuur
verlegen. Gespannen: zijn ene schou-
der zakte wat naar beneden en toen hij
begon te spreken, stotterde hij wat.
Geen wonder dat hij zenuwachtig was:
op die dag, 29 augustus 1518, moest
hij zijn inaugurele rede houden als
professor in de Griekse taal en letter-
kunde aan de universiteit van Witten-
berg, een Duits provinciestedje aan de
Elbe. De grote gehoorzaal zat stamp-
vol. Onder het nieuwsgierige publiek
bevond zich ook Maarten Luther, de
theoloog die leiding gaf aan de univer-
siteit. Bijna een jaar geleden had hij de
wereld op haar grondvesten doen
schudden door zijn 95 stellingen over
aflaat en boete aan te slaan aan de deur
van de slotkapel, hier in deze stad.

Luther was benieuwd naar het eerste
optreden van de jonge man, die hele-
maal uit Tübingen was gekomen om
hier hoogleraar te worden. Philippus
Melanchthon was door keurvorst Fre-
derik de Wijze naar Wittenberg
gehaald op advies van Melanchthons
oudoom Johannes Reuchlin, de be-
roemde humanist die een grammatica
had geschreven voor de Hebreeuwse
taal. Luther was met de komst van
Melanchthon niet zo ingenomen
geweest: hij had liever een beroemde
geleerde uit Leipzig naar Wittenberg
gehaald. Luthers reserves namen bij
het zien van de wat stuntelige jonge-
man alleen maar toe. Moest zo'n man
hier nu een van de bijbelse talen
komen geven, nog maar nauwelijks
ouder dan de studenten die aan zijn
zorgen werden toebetroefd?
Luthers aarzelingen duurden niet lang.
Reeds na de eerste zinnen vergat hij –
en heel de zaal met hem! – al zijn

bezwaren. Melanchthon sprak over het onderwerp *Herziening van het leerprogramma der universiteit*. Heel bescheiden, maar bezielde gaf hij in mooi Latijn zijn mening over de studiemethode zoals die gedurende de Middeleeuwen gebruikelijk was geweest op de universiteiten. Schandelijk noemde hij het dat de kennis van het Grieks en het Hebreeuws – de bijbelse grondtalen! – in het hoger onderwijs helemaal teloor was gegaan. De jonge professor hield een gloedvol betoog waarin hij zijn gehoor opriep weer terug te gaan ‘ad fontes’ (‘naar de bronnen’). We komen op die uitdrukking nog terug. Aan het einde van zijn rede deelde Melanchthon mee dat hij van plan was colleges te gaan geven over Homerus en over Paulus.

Luther was in één slag voor de onbekende jonge man gewonnen. Aan een vriend schreef hij: ‘Melanchthon heeft een hoogst geleerde en buitengewoon fijn uitgewerkte oratie gehouden en er was zoveel applaus en bewondering aan alle kanten, dat je hem nu heus niet meer bij ons hoeft aan te bevelen. Wij hebben de indruk die we kregen toen we hem voor ’t eerst zagen, radicaal herzien (...) Ik zelf heb besloten mij onder zijn leiding in het Grieks te gaan bekwamen, ik wens geen andere leraar...’.

‘Zwarte aarde’

Wie was toch deze jonge hoogleraar, die in één slag de harten van de Wittenbergers voor zich won? Zo rond Hervormingsdag 2005 willen we in een paar artikelen stilstaan bij de persoon van Philippus Melanchthon. Voor deze artikelen maakte ik onder meer gebruik van het boek van prof. dr. W.J. Kooiman, *Philippus Melanchthon* (Amsterdam 1963) en dat van prof. dr. Derk Visser, *Niets menselijks is mij vreemd* (Kampen 1995).

Luthers vriend (hoewel Luther vele vrienden had, mogen we Melanchthon toch wel dé vriend van Luther noemen) werd in 1497 geboren als Philip Schwarzerd. Hij werd opgevoed door zijn grootouders en vooral door zijn oudoom, de al genoemde grote geleerde Johannes Reuchlin. Toen Philip tien jaar oud was, kreeg hij van zijn oom, die al spoedig de buitengewone begaafdheid van de jongen had ontdekt, een Griekse grammatica cadeau... voor die tijd een geweldig geschenk! Omdat een echte geleerde toentertijd geacht werd zijn naam in het Latijn of Grieks te vertalen, veran-

derde oom Johannes de naam van de jongen van Schwarz-erd (zwarte aarde) in het Griekse Melanchthon, dat dezelfde betekenis heeft. De begaafdheid van de jonge Philip kwam uit in het feit dat hij nog maar twaalf jaar was toen hij zich liet inschrijven als student aan de universiteit van Heidelberg. Hij zag er bovendien nog erg kinderlijk uit. Dat zal er wel de oorzaak van zijn geweest dat men hem niet wilde toestaan dat hij reeds twee jaar later de magisterstitel wilde gaan verwerven. Toen vertrok Philip op advies van zijn oom naar de universiteit van Tübingen. Na het behalen van zijn magisterstitel (hij was toen zestien), schreef hij zijn eerste werk: een Griekse grammatica. Er zouden 44 drukken van verschijnen! Op 21-jarige leeftijd ontving Melanchthon de kroon op zijn werk: een benoeming door keurvorst Frederik de Wijze tot hoogleraar in de Griekse taal te Wittenberg. Zijn eerste optreden in die functie werd – we hoorden het al – een groot succes.

Homerus en Paulus...

Zoals gezegd deelde Melanchthon aan het einde van zijn inaugurele rede mee dat hij colleges wilde gaan geven in Homerus en Paulus. Voor ons besef een vreemde combinatie. Maar dit feit was toch tekenend voor de situatie waarin Melanchthon destijds verkeerde. Hij was een echte humanist. Opgevoed door de vermaarde Hebraïcus Reuchlin, had hij reeds jaren geleden een lofdicht geschreven op de beroemdste van alle humanisten, Desiderius Erasmus van Rotterdam. Die had dat erg gewaardeerd. Men verwachtte in humanistische kringen veel van de jonge professor van Wittenberg. Nu moeten we goed beseffen dat het woord humanist vandaag een andere klank heeft dan in de vijftiende en zestiende eeuw. In onze tijd is het humanisme een vorm van denken die veelal aan het christendom vijandige trekken vertoont. Het Humanistisch Verbond heeft zich soms in deze zin uitgelaten. In de tijd waarin de jonge Melanchthon opgroeide, lag dat iets anders. Een humanist was iemand die over de middeleeuwen heen terug wilde naar de bronnen van de klassieke oudheid. We hoorden al dat dit thema een grote rol speelde in Philippus’ inaugurele rede. Men wilde de Griekse dichter Homerus, de geschiedschrijver Herodotus, de Latijnse dichters Ovidius en Vergilius, de Romeinse geschied-

schrijver Tacitus en vele anderen uit de klassieke oudheid weer gaan lezen in de talen waarin zij hadden geschreven. Maar – en dat is heel belangrijk – men wilde ook de kerkvaders én de Heilige Schrift weer gaan lezen in de oorspronkelijke vorm! Vandaar dat de studie van het Hebreeuws en Grieks, de bijbelse talen, weer in aanzien kwam. Ook wat de Schrift betreft, was de leuze: ‘Ad fontes’, ‘Naar de bronnen’! We spreken in dit verband ook wel van bijbels humanisme.

Toch moeten we niet vergeten dat er een wezenlijke en diepe kloof bleef gapen tussen een humanist als Erasmus en een bijbels theoloog als Luther. In het jaar 1524 zou dit heel pijnlijk aan het licht komen door het conflict dat beide mannen kregen over de vrije wil. Toen Melanchthon in Wittenberg arriveerde, kwam hij in feite reeds met dit conflict in aanraking. Rashumanist als hij was, had hij nog niet zo door dat tussen Homerus en Paulus – over hen *beiden* wilde hij college geven! – een diepe kloof gaapte...

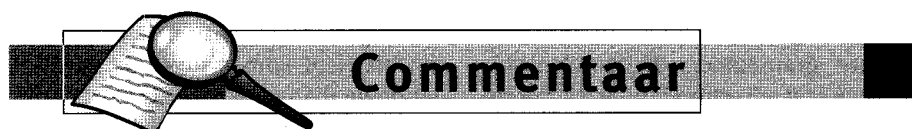
Gewonnen voor de Schrift

Het is de omgang met Luther geweest die Melanchthon middellijkerwijs heeft gewonnen voor de leer van vrije genade, voor de leer van het absoluut gezag van de Heilige Schrift. Kooiman schrijft in zijn genoemde boek: ‘Hij werd door Luther gegrepen, geboeid. Het is merkwaardig hoe snel de humanistische filoloog (taalgeleerde, A.M.) zich gewonnen gaf aan de bijbelse theoloog (...) Hij ging door zijn gesprekken met Luther verstaan dat de Schrift iets meer wil zijn dan een stuk klassieke literatuur, dat zij het getuigenis is van Gods openbaring hier en nu...’ (*Philippus Melanchthon*, blz. 16). De grote beslissing viel in 1519, tijdens het beroemde godsdienstgesprek dat Luther toen in Leipzig voerde met de fel roomse Johannes Eck, de vice-kanselier van de universiteit van Ingolstadt. Deze man had een galbittere en honende brief geschreven over de 95 stellingen van Luther. Tijdens de felle woordenwisselingen met Eck kwam Melanchthon meer dan eens Luther te hulp door hem bepaalde gegevens over exegese of kerkgeschiedenis in te fluisteren. Nu kwam de grote verandering openbaar die zich in het hart van Melanchthon had voltrokken. Dit tot ergernis van Eck, die op een gegeven moment uitriep: ‘Hou je mond, Philippus, bemoei je met je eigen zaken en hinder me niet.’

Veel erger dan de vijandschap van Eck woog Melanchthon echter het verlies van de vriendschap van zijn oudoom Reuchlin. Deze was hevig geschrokken toen hij merkte dat zijn neef onder de invloed van Luther was geraakt. Hij deed er alles aan om Melanchthon weer onder zijn hoede te krijgen – maar tevergeefs. Tegen een vriend verklaarde Melanchthon: ‘Ik zou liever sterven dan me van Luther te laten wegtrekken.’ Toen Reuchlin merkte dat hij voor een verloren zaak streed, verbod hij zijn neef hem ooit nog een brief te schrijven. Het moet Melanch-

thon erg hebben bezeerd dat zijn oom zijn bibliotheek, die hij in zijn testament aan zijn neef had nagelaten, aan de monniken van het klooster van Pforzheim cadeau gaf. Erger nog was het voor hem, de genegenheid en liefde van zijn oom, aan wie hij toch zoveel te danken had, te moeten missen. Maar God had hem er een andere vriend voor in de plaats gegeven: de hervormer van Wittenberg!
(wordt vervolgd)

Capelle aan den IJssel,
ds. A. Moerkerken

Met blindheid geslagen

Subsidiestop

Op 7 september 2005 verbood een rechtbank in Den Haag aan de Nederlandse Staat om de SGP de reguliere partijsubsidie te verlenen in verband met het vrouwenstandpunt van die partij. Per 1 januari 2006 zitten het SGP partijbureau en het SGP studiecentrum dus zonder overheids subsidie. Enkele honderdduizenden euro's loopt men daardoor mis. Het zal, zo schat ik in, voor de SGP nog een hele toer worden om dat geld op een andere wijze, en dan elk jaar weer opnieuw, binnen te krijgen. Bij de jeugdbond van de Gereformeerde Gemeenten werd twee jaar geleden de overheidssubsidie ook stopgezet. Het valt nog niet mee om dat gat met eigen middelen te vullen! Aan de subsidiestop voor de SGP zitten heel wat kanten. In de pers hebben we daar al veel over kunnen lezen. In *Terdege* van 5 oktober 2005 merkt oud-kamerlid mr. dr. J. T. van den Berg enkele dingen op over deze subsidiestop. Omdat Van den Berg dingen noemt die elders nog niet zo werden opgemerkt of gesignaleerd, wil ik dat hier maar doen. “De volgende stap laat zich raden. Na de SGP is het bijbelgetrouwe onderwijs aan de beurt. Als we daar geen rekening mee houden, zijn we met blindheid geslagen” (*Terdege*, 5 oktober 2005, pag. 25). Het kerkelijk gebonden jeugdwerk, de SGP, het bijbelgetrouwe

onderwijs, eigen zorginstellingen, etc. komen allemaal in beeld. De heersende seculiere meerderheidcultuur heeft nog wel meer pijlen op haar boog. Overigens verrast het mij wel dat Van den Berg, als een van de weinigen, op dergelijke ontwikkelingen wijst. Gelukkig is er nog iemand die kennelijk ook dáár oog voor heeft. *De volgende stap laat zich raden...*

Rumoer

Van den Berg wijst op het bijbelgetrouwe onderwijs. We kunnen daarbij denken aan de reformatische scholen. Het bestaansrecht van deze scholen, verankerd in artikel 23 van de grondwet, staat duidelijk ter discussie. Al ongeveer twee jaar worden er in allerlei media voortdurend opmerkingen over dit type onderwijs gemaakt. Politici doen soms heel vergaande uitspraken. En in partij- en verkiezingsprogramma's komt artikel 23 van de grondwet steeds nadrukkelijker aan de orde. Ook de diverse partijbureaus laten zich niet onbetuigd. Onlangs lasen we in de krant daarover het volgende voor wat betreft het wetenschappelijke bureau van de VVD. “Er moet een einde komen aan de gelijkstelling van openbaar en bijzonder onderwijs. De overheid moet voortaan alleen nog openbare scholen bekostigen en stoppen met het financieren van bijzonder onderwijs

op religieuze grondslag” (*Reformatisch Dagblad*, 4-10-2005). In het *NRC-Handelsblad* van 18 december 2003 schreef prof. dr. H. Philipse destijds ook iets over het onderwijs. “Al met al zijn er voldoende gronden om een nieuwe schoolstrijd te ontketenen. Dit is in de eerste plaats een politiek debat over de toekomst van Nederland. Dan helpt het niet een hersenstijfheid te krijgen zodra artikel 23 Grondwet ter discussie wordt gesteld, en, kijkend naar het verleden, star vast te houden aan het bestaande onderwijsbestel. Eerder moet men zich afvragen hoe een nieuw onderwijsbestel vorm gegeven kan worden op zodanige wijze dat de Nederlandse rechtsstaat ook in 2030 nog vitaal zal zijn, wanneer in Nederland minstens evenveel moslims zullen wonen als katholieken of protestanten. Een radicaal seculiere staat met een radicaal seculier onderwijsbestel bieden daartoe de beste garanties”. Vanaf het najaar 2003 tot einde 2005 is er een eindeloze stroom berichten en voorstellen gedaan om artikel 23 van de grondwet af te schaffen of grondig te wijzigen. Je zou bijna een heel fors boek kunnen samenstellen met citaten waarin afschaffen en wijzigen van artikel 23 aan de orde komt. En dergelijk boek zal toch al snel enkele honderden pagina's beslaan. De dames Hirsi Ali, Van der Laan, Verdonk etc. en de heren Van Schie, Van Aartsen, Bakker, etc. roeren regelmatig de trom over dit onderwerp. *De volgende stap laat zich raden...*

Onderzoek

Waarom moet het levensbeschouwelijk onderwijs volgens velen in samenleving, wetenschap en politiek verdwijnen? Er worden talloze argumenten genoemd. Sommigen zeggen dat het teveel geld kost. Het maakt het onderwijs nodeloos duur. Anderen beweren dat het de integratie van minderheden in de weg staat. Levensbeschouwelijk onderwijs draagt niet bij aan de maatschappelijke roeping van burgers. Weer anderen stellen dat eigen scholen kinderen indoctrineren en dat ze daarom niet meer passen bij deze moderne tijd. Weer anderen stellen dat artikel 23 van de grondwet verkeerde groepsstructuren in stand houdt en kinderen belemmert in een vrije en ongedwongen ontwikkeling. Weer anderen vinden bijzondere scholen bolwerken van de achterstand en discriminatie. Kortom, er wordt een reeks van bezwaren tegen het bijzonder onderwijs in stelling gebracht. Graag

zou je daar ook wat tegenover stellen. Neem bijvoorbeeld de extra kosten van het bijzonder onderwijs. Dit argument wordt te pas maar ook te onpas al enkele jaren gebruikt. Begin 2005 kwam een hoogleraar op een VVD-congres weer nadrukkelijk met dit argument op de proppen. En eigenlijk zou je weleens graag een degelijke studie willen zien die dergelijke beweringen onderbouwt of weerlegt. Helaas die is er niet...

Iets anders is bijvoorbeeld de gedachte dat er in het bijzonder onderwijs allemaal scholen van de achterstand zijn. Ook weer zo'n argument dat te pas en te onpas wordt aangedragen. Het onderwijs aldaar zou helemaal niet bij de tijd zijn en het zou ook helemaal niet adequaat zijn. Het zijn scholen waar de 'ramen te veel dicht zitten'. Wat de reformatorische scholen betreft hoef je maar te kijken naar de cijfers voor een vak als de Engelse taal. Duidelijk minder dan andere scholen. Dus er zal met dat onderwijs, zo luidt de redenering, wel iets loos zijn. Of die rare kledingregels bijvoorbeeld, of de afwerende reactie rond zoiets als culturele en kunstzinnige vorming. Allemaal voorbeelden dat dergelijke scholen hopeeloos achterlopen bij de rest van Nederland, zo gaat veelal de redenering. Er worden dus best wel lastige vragen aan het bijzonder onderwijs gesteld. En de roep om maatschappelijke verantwoording (het gaat tenslotte om vele honderden miljoenen belastinggeld) wordt steeds nadrukkelijker. Blijft dus de vraag wat er op dit punt gebeurt of plaatsvindt. Uiteraard wordt er door velen in bestuursorganisaties en scholen hard gewerkt. Dat staat buiten kijf. Maar is er inmiddels al veel hard, cijfermatig en gedetailleerd, onderzoek gedaan naar de beschuldiging dat het allemaal zo duur wordt door artikel 23? Is er al veel hard en cijfermatig onderzoek beschikbaar over de duidelijke maatschappelijke meerwaarde van bijzonder onderwijs? Helaas dat onderzoek is er niet! Er wordt ook, bij mijn weten, niet eens structureel aan gewerkt. En dat mag toch na alle aanvallen wel verbijsteren! Al twee jaar lang wordt er geroepen dat het te duur is, dat het maatschappelijk niet voldoende rendement oplevert en nog steeds is er weinig of geen studie verricht naar het waarheidsgehalte van al dergelijke beweringen. Een trieste maar ware constatering. Mocht het anders zijn dan houd ik me graag aanbevolen voor dergelijk onderzoek.

Oorzaak

Hoe komt het nu dat er zo weinig steekhoudend onderzoek wordt gedaan? Het gaat toch om grote belangen en om honderden miljoenen euro's subsidie. Het bureau dat dergelijk onderzoek zou kunnen en moeten opzetten is er echt niet. En ik zie ook nog niet dat de middelen er één twee drie voor zullen komen. We laten het maar een beetje lopen. Omdat we de gevaren onderschatten? Omdat we het de moeite niet

meer waard vinden? Omdat we de illusie koesteren dat we bij het wegvallen van de subsidie zelf wel 5000 euro per kind per jaar kunnen betalen? Omdat we denken dat het wel weer overgaat? Kortom ik weet het eigenlijk niet. Maar Van den Berg kom weleens gelijk hebben. *Als we daar geen rekening mee houden, zijn we met blindheid geslagen.*

Amersfoort,

ds. W. Visscher

Momenten uit de gereformeerde eredienst

(6)

De berijming van Datheen

In ons land zong men na de Reformatie sinds 1566 de berijming van de Psalmen, die door Petrus Datheen met grote haast gereed was gemaakt. Hij spreekt zelf over een 'ontijdige geboorte'. De berijming ademde de kloeke, robuuste geloofstaal. Ze was doortrokken van de bevinding die was naar het hart van een vervolgd kerk.

*Als een hert gejaagd, o Heere,
Dat versche water begeert,
Alzoo dorst mijn ziel ook zeere
Naar U mijn God hoog geëerd.
En spreekt bij haar met geklag:
O HEER! Wanneer komt die dag,
Dat ik toch bij U zal wezen,
En zien Uw aanschijn geprezen*

*Ik ben Uwes zeer gedachtig,
Ook aan des Jordanen kant,
En Uwer goedheid zeer krachtig
In Hermon, dat koude land,
En aan Misar den berg bloot,
Daar d' een diepte d' ander groot
Toeschreit, en daar de tempeesten
Over mij gaan minst en meesten*

Het eerste vers van Psalm 42 in de berijming van Datheen is een zeer doorleefd en markant vers en wellicht het meest geliefde vers uit de gehele berijming. In het vierde vers van Psalm 42 wordt iets duidelijk van de gebreken van deze berijming, die men vanaf het begin signaleerde: 'En aan Misar den berg bloot'. Soms is het taalgebruik wel erg volks en plat. Zo zegt Psalm 73:4: 'Haar ogen pruisten zeer hoog op uit haren vetten, dikken kop'. En de regels uit Psalm 60 roepen onwillekeu-

rig een glimlach te voorschijn: 'Edom acht ik, met zijn volk koen, niet beter dan mijn oude schoen'. De accenten van tekst, ritme en melodie van de verzen botsen nog al eens met elkaar. Dat was de reden waarom het zingen op hele en halve noten, zoals in het Geneefse Psalter het geval was, al heel spoedig werd losgelaten.

'1773'

De kritiek op de berijming van Datheen leidde tot de invoering van de berijming van '1773', die geschiedde op bevel van de Staten Generaal der Verenigde Nederlanden. Het gaat om een selectie uit drie bestaande berijmingen: die van de Amsterdamse zilversmid Hendrik Ghysen, de Haagse arts Eusebius Voet en die van het dichtgenootschap 'Laus Deo, Salus Populo' (Eer aan God en heil aan het volk). Deze berijming werd reeds gezongen bij de lutherse, doopsgezinde en remonstrantse kerken in Amsterdam. De berijming van '1773' wint het op het punt van schoonheid in taalgebruik meestal van Datheen. De tekst staat als regel ook dicht bij de onberijmde bijbeltekst.

Helaas is er echter op deze 'Statenberijming' ook nogal wat kritiek te oefenen. Er zijn duidelijk sporen aan de wijzen van de geest van de Verlichting, die aan het theologische denken en waarden van de achttiende eeuw niet is voorbijgegaan. Dat geldt vooral voor de Psalmen, afkomstig uit de bundels van Voet en van Laus Deo, Salus Populo. We kennen allen de niet-bijbelse benamingen voor God de Heere in de berijming van '1773'. Zo komt in Psalm 8 en in vijftien andere

psalmen de naam Opperwezen voor. In Psalm 75 treffen we een soortgelijke naam aan: "Die als aller Oppervoogd", terwijl in de Lofzang van Zacharias de naam Alvermogen wordt gebruikt. Kenmerkend is ook het bewioken van de 'deugd', zoals in Psalm 1:4:

*De HEER toch slaat der mensen
wegen ga
En wendt alom het oog van Zijn genâ
Op zulken die, oprecht en rein van
zedes,
Met vaste gang het pad der deugd
betreden;
God kent hun weg, die eeuwig zal
bestaan,
Maar 't heilloos spoor der bozen zal
vergaan.*

Het is duidelijk dat het vers afwijkt van de onberijmde tekst. Wij hebben ons aangewend om een dergelijk vers op een gereformeerde wijze te lezen. Dan wordt het gaan van het pad der deugd gezien als het leven der heiligmaking, dat in het leven van Gods kinderen gestalte krijgt door de toepassing van de zonedodende genade van Christus. Dat is als zodanig een goede zaak. Maar zo was het oorspronkelijk zeker niet bedoeld. Er waren in de achttiende eeuw heel wat eenvoudige gereformeerde belijders, die hier terecht invloed van de Verlichting bespeurden. De gedwongen invoering van de berijming van '1773' leidde in Hoogeveen, Maassluis en Vlaardinges en met name op Walcheren tot veel verzet bij de gewone kerkganger. De berijming van '1773' lag in de negentiende eeuw vanwege een aantal door 'verlichte' gedachten gekleurde verzen bij ds. D. Buddingh en ds. L.G.C. Ledeboer voortdurend onder kritiek. Die kritiek sloot aan bij de gevoelens die gewone gemeenteleden reeds lang hadden verwoord en die sommigen van hen zelfs gevangenisstraf had opgeleverd. Men keerde in de kring van Buddingh en Ledeboer na de Afscheiding van 1834 terug naar de Psalmen van Datheen en maakte daarvan uiteindelijk het exclusieve kenmerk van de Ledeboeriaanse gemeentes. Bij het ontstaan van de Gereformeerde Gemeentes in 1907 moest de jonge ds. G.H. Kersten nog met wijs beleid naar een compromis zoeken, waarbij de voorstanders van 'Datheen' en van '1773' elkaar in de praktijk van de eredienst konden verdragen. Helaas was ondermeer dat gegeven voor ds. L. Boone te St. Philipsland aanleiding om niet met de

Vereniging van 1907 mee te gaan en te Waddinxveen het kerkverband van de Oud Gereformeerde Gemeentes te stichten. Deze geschiedenis maakt het begrijpelijk dat op dit moment in de Gereformeerde Gemeentes van Borssele, Kruininges en St. Annaland en op de vergaderingen van de classes Tholen, Ridderkerk en Rotterdam nog altijd de psalmberijming van Datheen wordt gezongen. Overigens moeten we één ding wel bedenken. Welke berijming men ook zal zingen, er is altijd sprake van mensenwerk met gebreken.

De gezangenkwestie

Met de gemeentezang is de gezangenkwestie sinds de invoering van de *Evangelsinghe Gezangen* in 1807 onlosmakelijk verbonden. Daarin stonden naast een aantal verantwoorde liederes ook een aantal gezangen, die een zuiver remonstrantse strekking hadden. Ik denk aan Gezang 51:

*O sterveling! Gevoel uw waarde;
Wat u in 't stof nog vleidt,
Uw hart is veel te groot voor d'aarde
Gij leeft voor d' eeuwigheid.*

De Catechismus zegt echter in het spoor van Gods Woord: sterveling, gevoel uw onwaarde! Besef dat tot uw eeuwig heil nodig is het hartelijke, persoonlijk doorleefde kennen van onze verlorenheid: 'Hoe groot mijn zonde en ellende zij'. De gezangenkwestie werd een van de breekpunten, die tot de Afscheiding van 1834 hebben geleid. Nog altijd geeft het gebruik van gezangen grote spanninges in de kerkes, die de gereformeerde belijdenis voorstaan. De problemen die de invoering van gezangen in de Gereformeerde Kerkes Vrijgemaakt met zich meebrengen, illustreren dat vandaag weer opnieuw. Dat geldt ook voor het gebruik van gezangen en opwekkingsliederes liederes in sommige Chr. Gereformeerde Kerkes die zich niets aantrekken van richtlijnes van een synode. De reserve onder ons tegen het zingen van gezangen laat zich dan ook heel goed verstaan. Een dwaling kan zo gemakkelijk zingend de kerk worden ingedragen, wanneer het gaat om vrije liederes, die niet de bijbeltekst vertolken. Op deze manier krijgt een dwaling, zoals de gedachte dat de mens zelf met zijn wil tot geloof kan komen, ingang in het denken en gevoelen. Dan is men in de belijdenis nog gereformeerd, terwijl via de gemeentezang het religieuze klimaat van een gemeente remonstrants

wordt ingekleurd.

Calvijn heeft de grote waarde onderkend van de gemeentezang, die uit de Heilige Schrift is genomen. Daarnaast kende hij enige ruimte toe aan schriftberijminges, zoals de Tien Geboden, het Gebed des Heeren en de drie Lofzangen. De Psalmen hadden bij de hervormer zondermeer de prioriteit. Er zijn geen betere, noch geschiktere liederes dan de Psalmen, die de Heilige Geest heeft gedictieerd en gemaakt. 'En wanneer wij deze zingen, zijn wij er toch zeker van, dat God ons de woorden in de mond legt, alsof Hijzelf in ons zingt om Zijn glorie te verhogen'.

De Dordtse Kerkorde en de gemeentezang

De Synode van Dordrecht heeft in het voetspoor van Calvijn de mogelijkheid om gezangen te zingen duidelijk begrensd. Die begrenzing is verwoord in artikel 69 van de Dordtse Kerkorde, die ook het akkoord vormt voor het kerkelijk samenleven binnen de Gereformeerde Gemeentes. 'In de kerkes zullen alleen de 150 Psalmen Davids, de Tien Geboden, het Onze Vader, de Twaalf Artikelen des Geloofs, de Lofzangen van Maria, Zacharias en Simeon gezangen worden; het gezang: O God, Die onze Vader zijt, wordt in de vrijheid der kerkes gesteld om hetzelfde te gebruiken of na te laten. Alle andere gezangen zal men uit de kerkes weren, en daar er enige al bereids ingevoerd zijn, zal men dezelve met gevoeglijke middelen afschaffen'.

De gereformeerde beleidslijn voor de eredienst komt hier in alle duidelijkheid naar voren. De gemeentezang bindt zich aan de tekst van het Woord, waarbij de Psalmen de prioriteit hebben en enkele schriftberijminges zijn toegevoegd. Het zingen van de Twaalf Artikelen werd geheel in de lijn van Calvijn toegestaan. Die artikelen zijn zakelijk uit de Schrift genomen en bieden de verbinding met de kerk der eeuwen. Het 'Gebed voor de predikatie' van Joh. Utenhove werd facultatief gesteld, omdat het overal in gebruik was. De Avond- en de Morgenzang worden in de Dordtse Kerkorde niet genoemd. De drukkers van de Psalmboeken bleven die twee liederes echter achter de gezangen plaatsen. Het zingen daarvan door de gemeente berust op een gewoonterecht, dat we niet graag zouden afschaffen. In het algemeen moet de keuze van de Psalmen zijn afgestemd op de tekst

voor de preek en de ontwikkeling van de gedachtegang in de prediking. Wie voor de dienst de psalmen op het bord zorgvuldig doorleest en die vergelijkt met het te lezen Schriftgedeelte, zal soms met enige waarschijnlijkheid de tekstkeuze kunnen bepalen. De te zingen Psalmen dragen, ondersteunen en vertolken de boodschap van de verkondiging van Wet en Evangelie. Het mag niet voorkomen, dat een te zingen Psalm geheel los staat van de verkondi-

ging van het Bijbelwoord. Daarnaast is het een goede zaak, dat bijzondere omstandigheden, zoals de christelijke rustdag, een ernstig sterfgeval, een nationale ramp, de opbrengst van de oogst, de afhankelijkheid van Gods zegen van onze arbeid, de majesteit van Gods openbaring in de schepping in de psalmkeuze doorklinken.
(wordt vervolgd)

Boskoop, ds. M. Golverdingen

“Handelingen XIII-XXVIII” door ds. D.M. van de Linde, hervormd predikant te Rotterdam-Hillegersberg; uitg. Kok - Kampen; ISBN 90 435 1010 6; 202 blz.; € 16,90

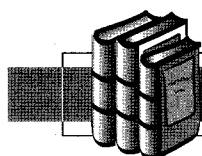
In dit tweede deel over Handelingen behandelt de auteur de verbreiding van het Evangelie binnen het Romeinse Rijk.

“Ze hadden wat te zeggen” door dr. ir. J. van der Graaf; uitg. Groen - Heerenveen; ISBN 90 5829 439 0; 218 blz.; € 12,50

In dit boek wordt een aantal personen beschreven die in het leven van de auteur richtinggevend zijn geweest. Het gaat om een rijkgeschakeerd gezelschap, variërend van prominente figuren als dr. J.J. Buskes en ds. A. Vergunst tot dierbare familieleden als zijn grootvader en moeder.

“Een licht zo groot, zo schoon” door Christien de Priester; uitg. Den Hertog - Houten; ISBN 90 331 1843 2; 136 blz.; € 9,90

Dit boek bevat zeventien programma's voor kerstfeestvieringen. Ze kunnen gebruikt worden door zondagsscholen, maar zijn ook geschikt voor scholen en verenigingen.

Boekennieuws

BOEKAANKONDIGINGEN

“De ware bevinding” door Theodorus van der Groe; uitg. De Groot Goudriaan - Kampen; ISBN 90 6140 910 1; 107 blz.; € 9,90

Theodorus van der Groe (1705-1784) betreft in dit geschrift de lautheid en het verval van de kerk in zijn dagen. De oorzaak daarvan is volgens hem het gebrek aan de ware, bevindelijke kennis. Deze heruitgave is verschenen t.g.v. het 300ste geboortjaar van Van der Groe.

“Wie heeft onze prediking geloofd” door Thomas Boston; uitg. Gebr. Koster - Barneveld; ISBN 90 551 340 7; 66 blz.; € 8,90

De vier preken in dit boek handelen over “Wie heeft onze prediking geloofd?” Ze zijn voor het eerst in het Nederlands verschenen en zijn een uitgebreide verklaring van Jesaja 53:1.

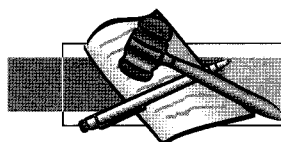
“H.F. Kohlbrugge. Een inleiding met kernteksten” door dr. A. de Reuver; uitg. Kok - Kampen; ISBN 90 435 1081 7; 192 blz.; € 14,50

Vanuit een jarenlange omgang met de geschriften van Hermann Friedrich Kohlbrugge biedt de auteur in dit boek, dat voor een brede lezerskring bedoeld is, een verhelderende studie over het gedachtengoed van de prediker en pastor uit Elberfeld.

“Belijdenisgeschriften voor de Protestantse Kerk in Nederland” door dr. K. Zwanepol; uitg. Jongbloed - Heerenveen; ISBN 90 8525 001 3; 244 blz.; € 18,-

De Protestantse Kerk in Nederland (PKN) heeft in art. 1 van de kerkorde verwijzingen opgenomen naar concrete belijdenisgeschriften en geschriften die dienen voor het interne gesprek. Deze geschriften zijn in deze uitgave gebundeld. Om de achtergronden en ontstaansgeschiedenis hiervan toe te

lichten, is aan ieder geschrift een inleiding toegevoegd van de lutherse hoogleraar dr. Zwanepol.

Kerknieuws

BEROEPINGSWERK

Beroepen:

te Oosterland, ds. G. Mouw te Uddel.

Bedankt:

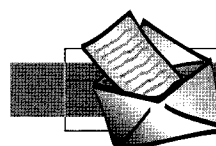
voor Aagtekerke, ds. G. Clements te Gouda;
voor Dordrecht, ds. W. Visscher te Amersfoort;
voor Emmeloord,
ds. M. Golverdingen te Boskoop;
voor Stolwijk,
ds. B.J. van Boven te De Valk-Wekerom;
voor Nieuwdorp, ds. P. Melis te Veen;
voor Spijkenisse i.c.m. Hoogvliet,
ds. J.S. van der Net te Houten;
voor Terneuzen, ds. W. Harinck te Woerden;
voor Utrecht,
ds. D.W. Tuinier te Terwolde-De Vecht.

MUTATIES KERKELIJK JAARBOEK

- pag. 179, gemeente Hoofddorp
De nieuwe scriba is: H.L. Overbeek, Roekenbos 19, 2134 VA HOOFDDORP, tel. 023-563 59 90.
- Pag. 356, TOLLE LEGE, kerkbode van de Geref. Gemeente te Hellevoetsluis en Oostvoorne.
De redacteur, A. Harlaar, is verhuisd naar: Kraaienest 126, 3224 PM Hellevoetsluis.

DOVENDIENST TE DORDRECHT

Op D.V. 5 november hoopt ds. D. de Wit voor te gaan in een aangepaste kerkdienst voor doven en slechthorenden in het kerkgebouw van de Geref. Gemeente te Dordrecht, Mauritsweg 286. Deze dienst begint om 15.00 uur. Horenden zijn eveneens hartelijk welkom.

Berichten

DEPUTAATSCHAP VOOR DE EVANGELISATIE

Ook dit jaar geeft het deputaatschap een nieuwe kerstfolder uit in de serie Heilsfeiten, met de titel “Het Kerstkind”.

De prijs bedraagt € 0,06 per stuk, incl. BTW. U kunt ook een folder kiezen uit de bestaande kerstfolders: Het Licht der wereld, Met haast, De Ster in Bethlehem, Grote blijdschap, Vrede op aarde.

Bestellingen uitsluitend schriftelijk bij de depothouder: dhr. A.E. Schouten, St. Francisbaai 38, 2904 AD Capelle a/d IJssel. Tel./Fax: 010-450 5995, e-mail: aeschouten@kliksafe.nl.

Een eigen indruk op de achterzijde is mogelijk vanaf € 73,- voor de eerste 1000 exemplaren, per 1000 exemplaren meer telkens € 18,20 extra, prijzen excl. BTW.

Tevens delen wij u mede, dat ook de folders "Terugkomen" en "Kopen zonder Geld" (Para Norma) en de brochure "Schepping of evolutie" beschikbaar zijn en besteld kunnen worden bij de depothouder. Prijzen in overleg.

Wij hopen dat deze folders onder beding van Gods zegen een middel mogen zijn om ons steeds meer ontkerstend volk in aanraking te brengen met het Woord van God.

ZEEUWSE ZENDINGS-DAG TE MIDDELBURG

U bent van harte welkom op de zeeuwse zendingsdag op D.V. zaterdag **12 november** in de Ter Hoogekerk te Middelburg-C.

Opening: ds. J.J. van Ekeveld. Overhandiging oudpapiergeld en aankondiging nieuwe actie. Spreker: dhr. J. Otte (voorheen evangelist in Albanië). Kinderverhaal: mw. A. Methorst (voorheen gezondheids-/vrouwenwerker in Papua). Aanvang 15.00 uur.

HERVORMINGS- AVOND TE ZOETERMEER

Op D.V. zaterdag **29 oktober** wordt er in de Vredekerk van de Geref. Gemeente te Zoetermeer, Zwaardslotseweg 44, een hervormingsavond gehouden. Aanvang: 19.00 uur. Spreker is: ds. G. Clements. Verder werken hieraan mee: het "Noordermannenkoor" te Rijssen en het jeugdkoor "Looft den Heere". De collecte is bestemd voor het werk van het Deputaatschap Bijbelverspreiding te Ghana, Oost-Europa en India.

HERVORMINGS- AVOND TE APELDOORN

D.V. maandag **31 oktober** zullen de gemeenten Apeldoorn, Beekbergen, Deventer en Terwolde-De Vecht gezamenlijk in een hervormingsavond bijeenkomen. Sprekers zijn: ds. C.J. Meeuse en ds. D.W. Tuinier. Deze bijeenkomst wordt gehouden in het kerkgebouw van de Geref. Gemeente van Apeldoorn. Aanvang: 19.30 uur. Belangstellenden uit zustergemeenten zijn hartelijk welkom.

HERVORMINGS- AVOND TE LISSE

Op D.V. zaterdag **29 oktober** zal in de Salemkerk in Lisse, Tulpenstraat 35, een hervormingsavond worden gehouden. Meewerkende koren zijn: het gemengd koor "Soli Deo Gloria" en het kinder-/jeugdkoor "Cantica Nova" uit Alphen a/d Rijn en het gemengd koor "De Lofstem" uit Lisse. Ds. C. Neele verzorgt de opening. De collecte is t.b.v. Helpende Handen. Dhr. J. Bergman (bestuurslid van Helpende Handen) houdt een toespraak. Aanvang 19.30 uur.

JONGERENHERVORMINGS- AVOND TE GOES

Op D.V. zaterdag **5 november** wordt er in de Grote of Maria Magdalena kerk te Goes een jongerenhervormingsavond gehouden. Thema: "Wir sind bettler. Hoc est verum!" ("Wij zijn bedelaars. Dat is waar!"). Spreker: ds. H. Hofman jr. Leiding: J.H. Mauritz. Muzikale medewerking: mannenkoor Elim uit 's-Gravenpolder. Presentatie jongerensamenzang CD. Aanvang: 19.30 uur.

DISTRICTS- AVONDEN

Enkhuizen

Het district Noord-West (-16/+16) organiseert een districtsavond op D.V. **4 november 2005** in het kerkgebouw van de Geref. Gemeente te Enkhuizen, Wegje 4. Ds. G.J. van Aalst hoopt dan een inleiding te houden over "Toelating en toerusting op onze Theologische School". Aanvang: 19.45 uur.

Nieuw-Beijerland

Het district Zuid-West -16 belegt op D.V. zaterdag **12 november** een districtsbijeenkomst in het kerkgebouw van de Geref. Gemeente van Nieuw-Beijerland, Middelstraat 13. Spreker: ds. L. Terlouw over: Vrije tijd? Genadetijd! - Eeuwigheid! Aanvang: 19.00 uur.

KOOR- EN SAMENZANG- AVOND TE MELISKERKE

De Ring Zeeland van zangverenigingen van de Geref. Gemeenten organiseert op D.V. zaterdag **5 november** een koor- en samen-zangavond in de kerk van de Geref. Gemeente te Meliskerke. Medewerking verlenen: het gemengd koor "A Capella/Aseréla" uit Yerseke, het mannenkoor

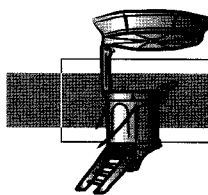
"Jeduthun" uit Krabbendijke en het jeugdkoor "De Nachtegaaltjes" uit Meliskerke. De collecte is bestemd voor de Samuëlschool in Kapelle. Deze school voor speciaal basisonderwijs wil voor het bewegingsonderwijs aan haar zeer moeilijk lerende kinderen gebruik maken van het nog te bouwen speellokaal. De hierin te plaatsen gymtoestellen worden echter niet door de overheid bekostigd. Aanvang: 19.30 uur.

OUDERMIDDAG/ AVOND VAN HELPENDE HANDEN (AFD. NOORD-NEDERLAND)

Voor ouders van de afd. Noord-Nederland van Helpende Handen wordt de jaarlijkse middag/avond gehouden op D.V. zaterdag **5 november** vanaf 16.30 uur in een van de zalen van de Beukelaar (kerk Geref. Gemeente) te Kampen. Deze bijeenkomst zal staan in het teken van onderling contact en ontmoeting, waarvan een gezamenlijke maaltijd onderdeel zal zijn. Ouders zijn van harte welkom. I.v.m. het buffet willen wij graag vooraf weten op hoeveel belangstelling wij kunnen rekenen. Aanmelding dient te geschieden bij Trudy van der Stelt: 038-331 76 44.

NAJAARSVERGADERING ADOPTIEVERENIGING

D.V. zaterdag **5 november** hoopt de Adoptievereniging Geref. Gezindte in najaarsvergadering bijeen te komen in de aula Alpha van de Driestar te Gouda, Ronsseplein 1. Aanvang 14.00 uur. Opening door de voorzitter van de vereniging: dhr. W. Visser. Inleiding door mr. C.G. van der Staaij over "Actualisatie van de wetgeving rond adoptie". Leden en belangstellenden zijn hartelijk welkom.

Predikbeurten

ZONDAG 30 OKTOBER 2005

Aagtekerke 9.30 uur en 19.00 uur ds. De Wit en 14.30 uur ds. Van Gelder; Aalburg 16.00 uur ds. P. Mulder; Aalst 9.00 (H.A.) en 14.30 uur ds. Melis; Alblasterdam 9.30 ds. B. van der Heiden en 16.30 uur ds. Baaijens; Almelo 18.30 uur ds. Tuinier; Amersfoort 9.30 en 16.30 uur ds. Visscher; Apeldoorn 10.00 en 17.00 uur ds. Meeuse; Arnhem 10.00 en 16.00 uur ds. Kattenberg; Barendrecht (in CGK; Voordijk 252) 13.30 en 19.00 uur ds. Terlouw; Barneveld 9.30 en 19.00 uur ds. Hogchem; Benthuizen 9.30 en 18.00 uur ds. A.B. van der Heiden; Bodegraven 10.00 en 18.30 uur stud. Joosse; Borssele 18.00 uur ds. Van der Poel; Boskoop 9.30 en 16.30 uur leedienst; Brakel 10.00 en 18.00 uur ds. M. Karens; Capelle a/d IJssel-Middelwatering 10.00 en 16.30 uur ds. Silfhout; Capelle a/d IJssel-West 10.00 en 17.00 uur ds. Moerkerken; De Valk-Wekerom 9.30 en 19.00 uur leedienst; Deventer 15.00 uur ds. Schreuder; Doetinchem 9.30 uur ds. J.

Karels; Dordrecht 9.30 (H.A.) en 17.30 uur ds. W.J. Karels; Drachten 9.30 en 19.00 uur leedienst; Ede (Noorderkerk, Amsterdamseweg 9) 12.00 uur ds. F. Mulder; Elspeek 10.00 en 18.30 uur ds. Vermeij; Emmeloord 18.30 uur ds. Tanis; Enschede 10.00 en 16.00 uur ds. Tuinier; Enter 15.00 uur ds. J. Karels; Ermelo 9.30 en 18.30 uur ds. L. Blok; Genemuiden 9.30 en 15.30 uur ds. Hakvoort; Gorinchem 10.00 uur ds. Baaijens en 15.00 uur ds. Moens; Gouda 9.30 en 16.30 uur ds. Clements; Goudswaard 10.00 en 18.00 uur stud. Heijkamp; 's-Gravenhage 10.00 en 16.30 uur ds. Driessen; 's-Gravenpolder (kerkgebouw Spoorstraat) 9.30, 14.00 en 18.00 uur leedienst; 's-Gravenzande 19.15 uur ds. Zippro; Haamstede 15.00 uur ds. De Heer; Haarlem 19.00 uur ds. Van Boven; Hardinxveld-Giessendam 9.30 en 18.00 uur leedienst; Hendrik-Ido-Ambacht 10.00 en 16.30 uur ds. J. de Pater; Hoofddorp 19.00 uur ds. Schipper; Hoogeveen 9.30 en 15.30 uur stud. Van Belzen; Houten 11.00 en 17.00 uur

ds. Van der Net; Kampen 9.30 en 15.00 uur ds. Tanis; Kapelle-Biezeling 9.30 uur ds. C. Harinck; Klaaswaal 9.30 (H.A.) en 18.00 uur ds. Van Aalst; Kootwijkerbroek 10.00 en 19.00 uur ds. Beens; Krabbendijke 9.30 uur en 18.00 uur ds. Verschuure en 14.00 uur leesdienst; Krimpen a/d IJssel 10.00 en 16.30 uur leesdienst; Leerdam 18.00 uur ds. Melis; Leiderdorp 10.00 en 16.30 uur ds. Schipper; Lelystad 18.45 uur ds. Kattenberg; Lisse 10.00 en 16.00 uur ds. Neele; Marknesse 19.00 uur ds. Hoogerland; Meliskerke 9.30 en 14.30 uur leesdienst; Middelburg-Centrum 9.30 uur en 18.30 uur ds. De Heer en 14.00 uur leesdienst; Middelburg-Zuid 9.30 uur en 18.30 uur ds. Van Gelder en 14.00 uur leesdienst; Middelharnis 9.30 en 18.00 uur ds. Van Manen; Nieuwerkerk Zld 9.30 (H.A.) en 15.30 uur ds. Gunst; Nijkerk 9.30 en 18.30 uur ds. Veenendaal; Nisse 14.30 uur ds. Golverdingen; Nunspeet 9.30 en 15.00 uur leesdienst; Opheusden 10.00 en 18.30 uur ds. G. Pater; Oud Beijerland 9.30 en 18.00 uur leesdienst; Oudemirdum 9.30 (H.A.) en 14.30 uur ds. Hoogerland; Poederoyen 9.30 en 18.30 uur stud. De Waard; Puttershoek 19.00 uur ds. Clements; Rhenen 10.00 en 17.30 uur leesdienst; Ridderkerk 15.00 uur ds. A.B. van der Heiden; Ridderkerk-Slikkerveer 19.00 uur ds. Silfhout; Rijssen-Noord 9.30 ds. Mol, 14.30 en 18.30 uur leesdienst; Rijssen-West 9.30 en 18.30 uur leesdienst; Rijssen-Zuid 9.30 uur en 18.30 uur ds. Schreuder en 14.30 uur leesdienst; Rilland-Bath 9.30 en 18.30 uur ds. Golverdingen; Rotterdam-Alexanderpolder 14.30 uur ds. Van der Net; Rotterdam-Centrum 10.00 uur ds. Bac; Scherpenisse 9.30 uur en 18.30 uur ds. Brugge en 14.00 uur leesdienst; Scherpenzeel 10.00 en 18.30 uur ds. Mouw; Scheveningen 10.00 en 17.00 uur ds. Zippro; Soest 15.00 uur ds. W. Harinck; Sprang Capelle 15.00 uur stud. De Waard; Stolwijk 10.00 uur ds. Paul en 15.00 uur stud. Joosse; Terneuzen 18.30 uur ds. C. Harinck; Terwolde-De Vecht 9.30 en 14.30 uur leesdienst; Tholen 10.00 uur en 18.30 uur ds. De Jongste en 14.30 uur leesdienst; Tricht-Geldermalsen 18.30 uur ds. P. Mulder; Uddel 10.00 en 18.30 uur leesdienst; Urk 10.00 en 17.00 uur ds. Bakker; Utrecht 19.00 uur ds. Visscher; Veen 9.30 en 18.00 uur leesdienst; Vlaarding 10.00 uur ds. P. Mulder en 15.00 uur ds. W.J. Karels; Vlissingen 9.30 en 16.00 uur ds. Vreugdenhil; Waarde 9.30 uur en 18.00 uur ds. Hofman en 14.00 uur leesdienst; Waardenburg 10.00 en 18.30 uur ds. Mondria; Wageningen 10.00 en 18.30 uur ds. F. Mulder; Werkendam 10.00 en 18.00 uur leesdienst; Westzaan 10.00 en 15.30 uur ds. Van Boven; Wierden 9.30 (H.A.) en 15.00 uur ds. Van Dieren; Woerden 10.00 en 18.30 uur ds. W. Harinck; Wolphaartsdijk 14.30 uur stud. Heijkamp; Yerseke 9.30 uur en 18.00 uur ds. Mijnders en 14.00 uur leesdienst; Zeist 10.00 en 18.30 uur ds. Van Ekeveld; Zoetermeer 16.30 uur ds. Paul; Zwolle 9.30 uur ds. Kleppe en 19.15 uur ds. Meeuse.

DINSDAG 1 NOVEMBER 2005

Aalburg 19.30 uur ds. Mondria; Deventer 19.00 uur ds. Meeuse (Dankstond); Meeuwen 19.30 uur ds. Silfhout; Naaldwijk 19.45 uur ds. J. de Pater.

WOENSDAG 2 NOVEMBER 2005

(DANKDAG)

Alblasserdam 14.30 en 19.30 uur ds. B. van der Heiden; Amersfoort 14.30 en 19.30 uur ds. Visscher; Apeldoorn 14.30 en 19.30 uur ds. Meeuse; Arnhem 14.30 en 19.30 uur ds. Kattenberg; Barneveld 9.30 en 14.00 en 19.30 uur ds. Hogchem; Berkenwoude 10.00 uur ds. Visscher en 14.00 en 19.30 uur ds. C. Harinck; Bodegraven 14.30 uur ds. W. Harinck en 19.00 uur ds. Bac; Boskoop 15.00 en 19.30 uur ds. Golverdingen; Capelle a/d IJssel-West 9.30 uur ds. W.J. Karels en 14.30 en 19.45 uur ds. Moerkerken; De Valk-Wekerom 9.30, 14.00 en 19.30 uur ds. Van Boven; Doetinchem 9.30 uur ds. Meeuse; Dordrecht 10.00 en 17.00 uur ds. Mijnders; Drachten 9.30 en 19.00 uur ds. Hoogerland; Ede (Noorderkerk, Amsterdamseweg 9) 14.30 uur ds. G. Pater; Elspeet 10.00 en 19.30 uur ds. Vermeij; Emmeloord 9.30 uur stud. De Waard en 16.00 uur ds. Hakvoort; Enter 9.30 uur ds. Tuinier, 15.00 uur ds. De Wit en 19.30 uur ds. Van der Net; Ermelo 14.30 en 19.30 uur ds. L. Blok; Genemuiden 9.30 en 19.30 uur ds. Hakvoort; Gorinchem 15.00 en 19.30 uur ds. Van Gelder; Gouda 14.30 en 19.30 uur ds. Clements; Goudswaard 14.30 en 19.30 uur stud. Joosse;'-Gravenhage 14.30 en 19.30 uur ds. Driessen; Groningen 10.00 uur ds. J. Karels; Haamstede 10.00 en 16.00 uur ds. Vreugdenhil; Hardinxveld-Giessendam 14.30 en 19.30 uur ds. W.J. Karels; Hendrik-Ido-Ambacht 10.00 uur en 19.30 uur ds. De Jongste; Hoogeveen 15.00 uur ds. Hoogerland; Kampen 9.30 en 19.30 uur ds. Tanis; Klaaswaal 10.00 en 16.30 uur ds. Van Aalst; Kootwijkerbroek 10.00 en 19.30 uur ds. Beens; Krimpen a/d IJssel 9.30, 15.00 en 19.30 uur ds. P. Mulder; Leiderdorp 14.30 uur ds. Bac en 19.30 uur ds. Boogaard; Lisse 10.00 en 16.00 uur ds. Neele; Marknesse 9.30 en 14.30 uur ds. Bakker; Moerkapelle 14.30 en 19.00 uur (doventolk)stud. Van Belzen; Nieuw Beijerland 9.30, 15.00 en 19.30 uur ds. Van Manen; Nieuwerkerk Zld 9.30 en 15.30 uur ds. Gunst; Nijkerk 14.30 uur ds. Moens en 19.30 uur ds. J. Karels; Nunspeet 14.30 en 19.30 uur ds. Schot; Oosterland 10.00 en 18.30 uur ds. Brugge; Opheusden 10.00 en 19.00 uur ds. G. Pater; Oud Beijerland 9.30 en 18.00 uur ds. Van Krimpen; Poortugaal 15.00 en 19.30 uur ds. De Heer; Rhenen 14.30 en 19.30 uur ds. Veenendaal; Ridderkerk 9.30 uur ds. De Heer en 17.00 uur ds. Verschuure; Rijssen-Noord 9.30 en 19.30 uur ds. Van Dieren; Rijssen-West 9.30 en 19.30 uur ds. De Wit; Scherpenzeel 10.00 en 19.00 uur ds. Moens; Scheveningen 14.30 en 19.30 uur ds. Zippro; Spijkenisse 15.00 en 19.30 uur ds. Terlouw; Stolwijk 10.00 uur ds. Verweij en 19.00 uur ds. A.B. van der Heiden; Terwolde-De Vecht 14.00 en 19.30 uur ds. Tuinier; Tricht-Geldermalsen 14.30 en 19.30 uur ds. Verweij; Uddel 10.00 en 19.00

uur ds. Mouw; Veen 14.30 en 19.30 uur ds. Melis; Veenendaal 9.30 uur ds. F. Mulder; Waardenburg 14.30 en 19.30 uur ds. Mondria; Wageningen 14.30 en 19.30 uur ds. F. Mulder; Werkendam 9.30, 15.00 (H.D.) en 19.30 uur ds. M. Karens; Woerden 10.00 en 19.00 uur ds. W. Harinck; Zeist 10.00 en 19.30 uur ds. Van Ekeveld; Zoetermeer 15.00 en 19.30 uur ds. Paul; Zwiindrecht 14.30 en 19.30 uur stud. Heijkamp; Zwolle 9.30 uur ds. Schot en 19.30 uur ds. Bakker.

DONDERDAG 3 NOVEMBER 2005

Enkhuizen 14.15 uur ds. Neele (huw.bev.); Poederoyen 14.30 uur ds. M. Karens en 19.00 uur ds. Melis (dankdag); Sprang Capelle 19.30 uur ds. Silfhout; Terneuzen 19.30 uur ds. H. Hofman jr.; Yerseke 19.30 uur ds. Verweij (herd. 125-jarig bestaan).

VRIJDAG 4 NOVEMBER 2005

Den Helder 15.00 en 19.00 uur ds. De Wit (dankdag); Kapelle-Biezeling 14.30 uur ds. Schipper (huw.bev.); Yerseke 14.45 uur ds. Verweij (huw.bev.).

EVANGELISATIESAMENKOMSTEN

Alkmaar:

Evangelist G. Baan; kerkgebouw 't Wuiver 2-a, Oudorp NH, gem. Alkmaar; diensten iedere zondag om 10.00 en 16.30 uur.

Amsterdam:

Evangelist J. Krijgsman; kerkgebouw Bij Simon de Looier, Looiersgracht 70. Samenkomsten iedere zondag 10.30 en 17.00 uur. Woensdag 2 november 19.30 uur dankstond.

Ook voor u staat de deur van onze evangelisatiepost open. U bent hartelijk welkom op dinsdag tot en met zaterdag tussen 10.00 uur en 16.00 uur.

Emmen:

Evangelist C. van Drunen; kerkgebouw Prinsesselaan 6-I te Emmen; diensten iedere zondag om 9.30 en 15.30 uur.

Leeuwarden:

Evangelist S. de Visser; kerkgebouw Achter de Hoven 2-c; diensten iedere zondag om 9.30 en 16.00 uur. Woensdag 2 november 19.30 uur dankstond.

Merksem:

Evangelist A. van Setten; Prot. Kerk, Oude Barrelelle 64; diensten iedere zondag om 10.00 en 17.00 uur.

Tilburg:

Evangelist H.J. van den Boogaart; kerkgebouw Offenbachstraat 105-107. Diensten iedere zondag om 10.00 en 18.30 uur. Zondag 30 oktober 10.00 uur evang. Van Setten en 18.30 uur evang. Van der Boogaart. Woensdag 2 november 19.30 uur dankstond.

U bent hartelijk welkom in de BIJBELwinkel van dinsdag t/m zaterdag, tussen 10.00 en 17.00 uur. Offenbachstraat 107.

Advertenties

Te koop: Orgel Eminent DCS 100; digitaal, blank eiken, izgs; prijs: n.o.t.k. Tel. 0113-504980

Begravenis Verzorging Tollenaar
Voltastraat 21, 4532 LG Terneuzen
Tel. 0115-612554 - **Geen crematies**

Nieuw project

Stichting China

Stichting China is gestart met vertaling van de Commentaren van Calvijn

Een noodzakelijk project!

De Chinese huisgemeenten nu ook in de voetsporen van Calvijn. Laat de Muur geen belemmering zijn!

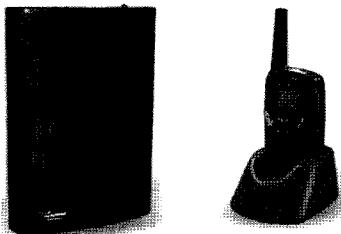
Steun de vervolgd kerk in China en maak een gift over op:

giro 320666

Info: secretariaat
Postbus 1150 • 3900 AD Beusland
tel. 0318-510520 • e-mail: info@stichtingchina.nl
Giro 320666 a.n.v. Stichting China
www.stichtingchina.nl

Te huur in Scherpenzeel,
per 1 maart 2006, middenwoning.
Tel. 06-53907511

kerktelefoonontvangers

Ook geschikt voor **DK tel!**

Dorpsstraat 102, Putten
T. (0341) 37 57 57 • www.lagarde.nl

Uitgaande van de Gereformeerde Gemeenten in Nederland biedt de SHG gekwalificeerde kraamzorg, gezins-, en bejaardenzorg die aansluit bij uw manier van leven. Dit houdt voor ons in dat Bijbelse normen en waarden de basis vormen voor uw dagelijkse levenshouding en mediagebruik.

Gekwalificeerde kraamzorg

Meldt u tijdig aan (om teleurstelling te voorkomen).
U kunt ons dagelijks telefonisch bereiken.

Bel 0187 - 48 91 73 b.g.g. 0342 - 49 21 55

Gezins- en bejaardenzorg

Voor gepaste hulp in uw situatie kunt u de SHG via het telefonisch spreekuur bereiken onder telefoonnummer **0166 - 65 26 05**.

Op werkdagen van 8.30 - 10.30 uur en op vrijdagavond van 19.00 - 20.00 uur.

De gratis brochure zenden wij u graag toe.

Te koop gevraagd: THEOLOGISCHE EN AANVERWANTE BOEKEN.

Antiquariaat Den Hertog/G.J. Zwoferink, tel. zaak: 030-634 66 81

Boekenmarkt op D.V. 5 november in kerkelijk centrum De Bron, Kerkstraat 3 in **Werkendam**. (tweedehands en nieuwe boeken en cd's) Tijd: 10.00-16.00 uur. Info: P. Helder, 0318-543570.

Mooie **ruime kamers** aangeboden voor studentes in de omgeving van **Gouda**. Gedeelde badkamer, toilet en keuken. Op loopafstand van station en diverse voorzieningen. Voor meer informatie, bel 0620375033

DS. H. PAUL Alles en in allen 52 meditaties

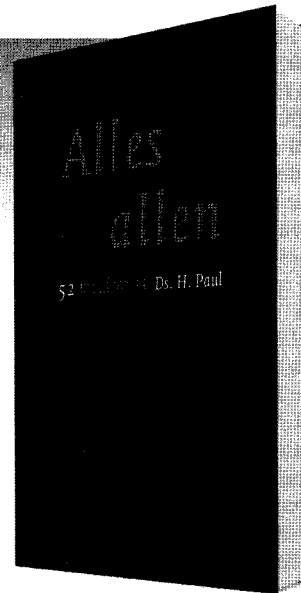
DS. Paul reikt in deze bundel meditaties materiaal aan om wekelijks met elkaar of persoonlijk te lezen. Christus, die door Paulus *Alles en in allen* wordt genoemd, staat centraal.

De meditaties volgen het kerkelijk jaar.

► **14,90** 160 pag. Gebonden

de groot goudriaan

VERKRIJGBAAR BIJ DE BOEKHANDEL - PRIJSWIJZIGINGEN VOORBEHOUDEN WWW.KOK.NL

Verschijnt D.V. november

Ds. J. Schipper

Uit vroegere jaren

UIT DE VROEGERE JAREN

Voorvallen uit het leven van kinderen des Heeren. Velen van onze voorouders hadden een eenvoudig leven. Ze behoorden niet tot de voornaamsten in de samenleving. Toch mochten sommigen van hen met wijsheid bedeeld zijn, verstand met Goddelijk licht bestraald. En ze konden door Gods genade wel eens getuigen van de gemeenschap die ze mochten proeven en smaken in Christus. In dit boekje heeft de samensteller getracht iets daarvan weer te geven.

Prijs: € 13,90

In dit rijk geïllustreerde boekje is aandacht besteed aan het kerkelijk leven in Zeeland en in 's-Gravenpolder in het bijzonder.

De meeste stukjes hebben eerder gestaan in *De Saambinder* en in *Kerkelijk Nieuws*. De bijdrage over Maatje Hubregtse-Bosman was eerder te lezen in *Oude Padden*.

De opbrengst van dit boekje komt ten goede van de uitbreiding en vernieuwing van het kerkgebouw van de Gereformeerde Gemeente in 's-Gravenpolder.

U kunt dit ongeveer 130 bladzijden tellende boekje bestellen op onderstaand adres.

A.C. de Witte-Aarnoutse
Kamperfoeliestraat 17
4431 EB 's-Gravenpolder

Telefoon (0113) 31 69 42
E-mail: uitvroegerejaren@kliksafe.nl

PSYCHOLOGENPRAKTIJK

BROUWER

hulpverlening aan kinderen,
jongeren en volwassenen

•
vestigingen

RIDDERKERK

Verlengde Kerkweg 11

BARNEVELD

Rozenstraat 1-a

METEREN (GELDERMALSEN)

Dorpsstraat 18

Bel voor informatie of aanmelding
(0180) 42 69 55
of kijk op www.psychbrouwer.nl

CHR. BEGRAFENISONDERNEMING G. WEGENAAR

Regentesselaan 43 Tel.: (0318) 52 66 41
3905 GT Veenendaal Fax: (0318) 55 42 04

Wij verzorgen begrafenissen in Veenendaal,
Ede, Bennekom, Wageningen, Rhenen e.o.

Van BOEKHANDEL & UITGEVERIJ Horsen bv

DORPSSTRAAT 100 - 3881 BE PUTTEN
Tel. 0341 36 22 77 Fax 0341 36 20 77

Statenbijbels - Huisbijbels - Kinderbijbels
Kerkbijbels (alles Statenvertaling)
Theologische werken - Dagboeken
Bijbel- en Catechismusverklaringen
Leesboeken voor jong en oud
Voordeelaanbiedingen
Tweedehands en Antiquarisch
Psalm- en Muziekboeken
Bladmuziek (noten en klavarskribo)
CD's en Musicassettes
Boeken- en CD-bonnen
Wens- en Gelegenheidskaarten

Van generatie op generatie sinds 1855
vertrouwd en betrokken

WEVERS

Begrafenisverzorging

Brederode 16 6669 GL Dodewaard
Koningsstraat 14 4043 JB Opheusden

Voor directe hulp in alle
omliggende plaatsen

Tel. 0488 41 10 55 of 44 15 90
~ geen crematie ~

Te huur ruime vakantiewoning
in Zuid-Alberta, Canada,
omgeving van Lethbridge.
Prachtig gelegen, uitzicht op rivier,
prairie en Rocky Mountains,
dichtbij dorp en kerken.
Voor inlichtingen 00-1403-553-4023.
Hollands sprekend.

BEGRAFENISVERZORGING KINA

010-458 31 12

voor Rotterdam, Krimpenerwaard, Gouda e.o.

D.W. Schipper 010-4506626 J. Kooijman 0182-583932

NatuursteenHuis

vakmensen vertalen uw wensen

Zandee & De Kuijper heet sinds kort Natuursteen-
Huis. Onveranderd is ons vakmanschap en onze
persoonlijke service. Wij vertalen uw wensen in een

gedenkteken van steen,
glas of metaal of een
unieke combinatie.

Kijk ook eens op:

www.natuursteenhuis.nl

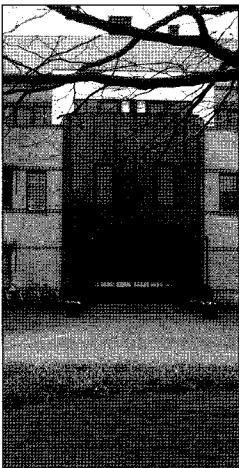
Goes tel (0113) 216555

Middelburg tel (0118) 612579

ook voor leveringen buiten Zeeland

Zandee & De Kuijper

Uitnodiging voor de Open Dag op D.V. 5 november

Na een jaar van voorbereidingen en
bouwactiviteiten is Verpleeghuis Salem
uitgebreid met 23 plaatsen:

de afdeling Regenboog

De afdeling Regenboog is onder meer bestemd
voor jongere bewoners, revalidanten en
cliënten met een aandoening als gevolg van een
hersensbloeding.

Daarnaast is er een unit voor palliatieve zorg.
De afdeling bestaat uit woongroepen van zes of
zeven personen.

Aan ruimte, privacy en inrichting is veel
aandacht besteed.

Deo Volente zaterdag 5 november a.s. houden wij
Open Dag.

Graag stellen wij u in de gelegenheid om tussen
10.00 en 11.30 uur en tussen 13.30 en 16.00 uur
de nieuwe afdeling te bewonderen.

Naast het bezichtigen van de afdeling Regenboog
is er onder het genot van een hapje en drankje
gelegenheid voor ontmoeting.

Verder worden ook andere onderdelen van ons
verpleeghuis belicht, zoals de afdelingen
Maatschappelijk Werk en Opleiding. Ook is de
Steunstichting aanwezig.

Uw kinderen zijn natuurlijk ook hartelijk welkom:
wij zorgen voor leuke activiteiten!

Bij vertrek wacht u een lekkere traktatie.

Wij hopen jong en oud tijdens de
Open Dag te ontmoeten!

Vlietlaan 2
2986 AZ Ridderkerk
T 0180 - 452 152
F 0180 - 452 158
E verpleeghuis@salem.nl
I www.salem.nl

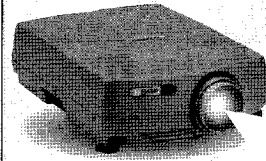
**KLASSE
MAAKT ONDERSCHIED**

Stolk Orgels
is hoofddealer van:
**Johannus - Eminent
Domus - Ahlborn**

**Stolk
orgels**
tel.: 0180 - 31 56 52

Nieuwerkerk a/d IJssel, Vrijheidslaan 55,
Krabbendijke, Oostpolderweg 1
Nederhemert Nrd., Ormelingstraat 36
Beesd, Veerweg 14
Papendrecht, Overtoom 18

UNIEK IN PRIJS

- *Nederland en de geestelijke nood van onze naaste*
- *Het werk van onze evangelisten*
- *Noodzaak van evangelisatie*

Voor kerkenraden, verenigingen, commissies enz. heeft het Deputaatschap Evangelisatie een informatieve presentatie over het evangelisatiewerk in Nederland en België. Onze voorlichter komt graag bij u langs (ook overdag).

DIA-PRESENTATIE EVANGELISATIEWERK

Voorlichter dhr. C.W. van Haften: 0341-253588

**BOEDER
SCHERPENZEEL**

Ambtskleding
Kostuums: 2- en 3-delig zwart - grijs - e.a.
Preekjassen - Jacquets - Pantalons
Streepjassen - Overhemden -
Stropdassen - Sokken - Overjassen
Hoeden - Schoenen

Winkel: Dorpsstraat 229, Scherpenzeel
Telefoon: 06-53215334 / 033-2778068 / 033-2778899

**OP AFSpraak ook
SERVICE AAN HUIS!**

Woe

Wij verzorgen begravenissen in alle plaatsen op de Veluwe en in Rijssen en aangrenzende gebieden.

Geen crematies.

Ongeacht bij welke begravenisvereniging of begravenisfonds men is aangesloten.

Begravenisverzorging Vos
Aardhuisweg 74, 3888 MG Uddel
tel. (0577) 401689, fax (0577) 401027

BEGRAVENISVERZORGING VOS - VERTROUWD VERZORGD

**Collectebonnen
machinaal tellen?
vraag demo en/of referentie**
0548-515415

RST
Zorgverleners

KRAAMZORG

THUISZORG

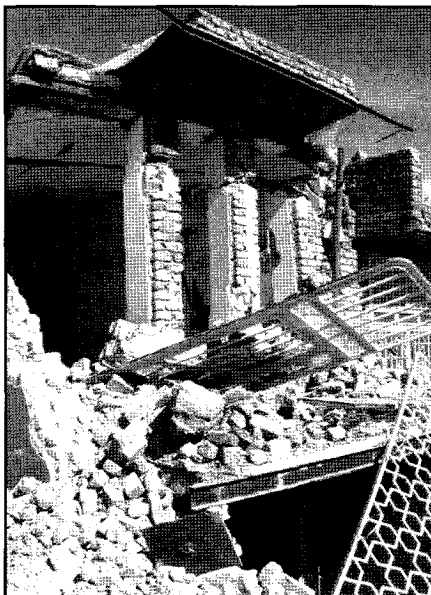
RST Zorgverleners.
600 zorgverleners staan voor u klaar!
Voor identiteit en kwaliteit.

Bel voor informatie over kraamzorg, wijkzorg, gespecialiseerde verzorging, verpleging, (huishoudelijke) verzorging: 0342 - 42 23 24.
Of wordt zelf RST Zorgverlener!
Reageer op: 0342 - 40 54 65 of info@rstzorg.nl.

*Identiteit
Kwaliteit!*

Tel (0342) 42 23 24

Burg. Kuntzelaan 27-a • Postbus 154
3770 AD Barneveld • Fax (0342) 42 25 50
www.rstzorg.nl • E-mail: info@rstzorg.nl

Help slachtoffers aardbeving Pakistan

Honderdduizenden mensen zijn in één klap alles kwijt geraakt. Het deputaatschap helpt via de kerken in Pakistan. Er is direct € 50.000,- beschikbaar gesteld.

Help mee!

DEPUTAATSCHAP TOT HULPVERLENING IN
BIJZONDERE NODEN VAN DE
GEREFORMEERDE GEMEENTEN

Giro 307447
t.n.v. Dep. Hulpverl.
in Bijz. Noden te Woerden
n.v.v. 'Pakistan'

begravenisverzorging T. den Hollander

Begravenissen in Vlaardingen, Rotterdam, Gouda, den Haag en omstreken.
Opbaarmogelijkheden in een door u gewenst uitvaartcentrum of thuis met koeling.
Geen crematies.
Dag en nacht bereikbaar.

Mozartlaan 13
3131 ES Vlaardingen
Tel. 010 - 4600509